

NAPLÓ

Előfizetési ár:

Egész évre 4 K
Fel „ 2 K || Egyes szám ára 4 fill.
Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor.

FELELŐS SZERKESZTŐ

ZOMBORY BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., DOHÁNY-UTCZA 88. SZ.
Közlemények átvétele csak jelzéssel van megengedve

Nemzeti ünnep.

Miként a vallásnak, úgy a nemzeti hitnek is vannak ünnepei. A magyar nép nemzeti ünnepét március 15-én. A szabadságunk, a magyar nemzet megújódásának ünnepét jelenti a negyvennyolcas korszak eme történelmileg nevezetes napja. Azonban a mi ünneplésünk még nem a valódi, az igazi szabadság megünneplése. Nagyon távol állunk attól a szabadságtól, melyért a magyar nemzet annyi véres áldozatot tudott hozni. Reméljük, tudjuk, hogy nehéz küzdelmeket kell még kifejteni, hogy a szabadságnak ama hajnalát érhesük el, amely a nemzetnek virulását, boldogságát, igaz egyenlőségét és testvériségét hozza el.

Hisszük a jövőben s hisszük, hogy nemzetünk egységes akaratát keresztül viszi, ha még olyan áldozatot is kell hoznia. Nem voltunk gyáva nemzet soha. A harc tüzeiben mindenkor kitartó bátorságot fejtettünk ki s nem mondható rovásunkra semmi abból, ami esetleg veszteséget is jelent, ezeréves történelmünkben.

Valahányszor tavaszodik s beköszönt a március, lelkünkben egy különös érzés nyilatkozik meg, amely szinte egy újabb harcra indítana bennünket, mintha a március nem volna egyéb, mint a négy évszak forradalmi hava. Mintha Petőfi lánglelkű szava hangzanék föl s mintha döngő hangon kiáltaná el: „Talpra magyar!“ S mi indulni akarnánk, mert harcra készen vagyunk mindenkor a magyar nemzet régen óhajtott teljes szabadságáért. Mintha mindannyian egy akarattal azt akarók megmutatni, hogy Kossuth Lajos regimentje nem fogyott el. Mindnyájan el akarunk menni s megvívjuk a harcot, melynek diadallal kell végződni. Jönni fog egy idő, amikor lehullanak rólunk a bilincsek s nem görnyedünk szolgáltság járma alatt. Jönni kell annak az időnek, amikor független és szabad nemzet leszünk s felfogunk szabadulni minden gyámság alól. Él

bennünk a forradalmi érzés, csak várjuk a jelszót, melytől az ki fog törni s a sokfejú sárkányt fejlődésünk utjából el fogja tiporni. Nem maradhatunk el a többi művelt nemzetek haladásától, nekünk is lépést kell tartanunk a korrallal.

Nem késtünk még. Ha távol is vagyunk némely nemzet haladásától, biztat az a tudat, hogy mihelyt gazdasági önállóságunk meglesz, el fogjuk érni azokat s ott leszünk a fejlődésnek azon magaslatán, ahol ők állanak.

De ünnepejünk ma! Legyen együtt a nemzet apraja, nagyja. Ifja és véne. A mai napon, március 15-én, nyilvánuljon meg a közérzés, a forradalmi szellem igazi érzése. Álljunk körül a szabadságharc mártírjainak emlékeit s tüntessünk ünneplésünkkel. Ünnepejünk meg a szabadság harcainak emlékét e napon, hiszen cselekvéseiből példát meríthetünk, mely példával elől fogunk járni abban a harcban, melyet nemzetünk önállóságáért kell még megküzdenünk.

Szabad lesz az ország s szabad lesz a nemzet. A szelek el fogják hozzánk sodorni a forradalmat. Elvagyunk rá készülve, nem habozunk s mint őseink, úgy mi is megfogjuk vívni a harcot ellenségeinkkel. Ez a harc diadallal fog végződni s akkor fogja nemzetünk az igazi szabadság ünnepét ülni a mult felett. A márciusi szellő fuvalma nem kerüli ki az alkalmat, annak az ideje elérkezik, csak mi legyünk készen.

Várjuk a jövő forradalmat. Várjuk az igazi március 15-ikét, amely meg fogja váltani a népet, amely ki fogja vívni a valódi egyenlőség nagy eszméjét s akkor szabad lesz, önálló és független az ezredév óta küzdő magyar.

O. V.

A nemzeti gondolat. Marx tanainak értéke.

A magyar tudományos akadémia mai álmában nem sejtí, mi történik az életben. Ma még nem érkezett el hozzá az a tanítás sem, a melyet történelmi materializmus néven ismer a világ s a mely már utolsó idejét éli le Németországban, ahol megszű-

letett. Aki e kérdésre kíváncsi, hiába keres könyvet az akadémia kiadásai között, egyet se talál.

Pedig ez a tan érdemes arra, hogy a tudomány világító sugarával a maga mivoltában álljon a gondolkozó emberek előtt. Hiszen ezzel torkolják le nemzeti eszményeinket, történetírásunk eddigi módját, törekvéseinket, rámondván mindenre, hogy a történelem és az események nem egyebek, mint gazdasági érdekből keletkezett osztályharcok, a háborúk kapitalista rablóhadjáratok, a szellemi élet csak ideológia, s amit bölcészetnek, vallásnak vagy tudománynak neveznek, az mind csak alarcu megjelenése egy mögöttes lappangó gazdasági érdekharcnak.

Ez az életfelfogás a történelmi materializmus, atyja pedig a XIX. század nagy forradalomstíója Marx, a szocializmus nemzetköziségének hirdetője.

*

Ki volt Marx, és mit érnek tanai a tudomány mai álláspontjáról nézve, s mit ér az általa megállapított nemzetköziség, arról szól az a könyv, amely most jelent meg. Palágyi Menyhért, az ismert tudós írta e czímen: „Marx és tanítása.“ Elvül azt tüzte ki a szerző, kinek filozófiai rendszerét a német egyetemeken tanítják, hogy Marxtól nem cáfolni, hanem érteni kell s ha megértjük tanainak benső ellentmondásait, a legérdekesebb következtetésekre jutunk.

A „nemzetköziség“, amelynek ő olyan végzetes értelmet adott, hogy az hazátlanságot sőt hazaellenességet is jelenthetett, Marxtól nem lelkesítette igazán. Mindég a *németség* szekerét toltá s bárha a világ összes munkásait egy nemzettagadó szövetségben akarta egyesíteni, ő maga szíve mélyén mégis csak a szép német *Rheinland*-ot tekintette a világ közepének s gondolkozásának tápláléka a német bölcészet volt. Ezt mutatja ki a szerző ragyogó dialektikával, aranytisztá stílusban, s rögtön megértjük, hogy a német tudós világ miért tartja a *német* szocializmust az egyetlen igaz tudományos szocializmusnak. Megértjük, hogy miért nézik le a németek a többi nemzetek szocializmusát s mert az övék volt Marx, neki megbocsájtják a „nemzetköziség“-et a németek, hiszen „német“ agyból eredtek ezek a „nemzetközi“ elvek.

Marx egész életében a német szellemi uralom egyik legszívósabb előharcosa volt Európában s a német hegemoniának hódított. Igazolja ezt egész élettörténete. E célból Palágyi Marxnak ifjúságával ismerteti meg az olvasót, mert e nélkül életműve teljesen érthetetlen maradna. A szélsőségekre hajló, forradalmi akarat emberek fiatal korukban állapítják meg egész életpályájuk irányát s

Marx fiatalságából egész pályafutása érthető.

*

Marx Károly 1818-ban született, a Rajna tartományban. A német világ ez időtájtban a lelki ziláltság-nak hihetetlen mértékét tárja elének. Mindenki ellenzékeskedett, a józan gondolkozást esztelen ábrándozás váltotta fel, a hittagadás elterjedt. A közszellem, — akár ma, — teljesen elzülött. Egy Hahn-Hahn Ida grófné például az igazi nőtlőt azt követelte, hogy minden férfit hódítson meg, de egyiknek se adja magát egészen oda. Charlotte *Stieglitz* asszony öngyilkos lett, hogy férjének, (egy tehetségtelen versírónak), anyagot adjon a versírásra. Ilyen perverz érzés és cselekvésmód már-már idegjárvánnyá lett. A „Gesellschaft der Freien“ című társaság olyan botrányokat csapott, hogy ma se tudna különbet a szabadgondolkozók. Egyik alapítója e társaságnak Bruno *Bauer* volt, aki nagy szerepet játszott Marx életében.

*

Atyját, *Marx* Henriket nagyon nyugtalanította fiának forradalmi érzülete s „fausti“ jelleműnek találja. Inkább holland anyjára ütött Marx Károly s ha izmos nagy tehetségű is volt, nem volt zseniális. A gyakorlati érvényesülés utjára szorította őt korai szerelme. *Trier* legszebb leányát, Jenny von *Westphalen*-t már 18 éves korában eljegyezte s hét év múlva el is vette. Berlinben tanult, ilyen egészségtelen levegőben. Barátjának, Bruno *Bauer*nek bukása azonban őt is elűtötte a magántanári állástól. A büszke, dacos Marx most rohamosan halad tova a társadalmi rend megtagadásának lejtőjén, mely végre a kommunizmus karjaiba sodorja.

*

Párisi és brüsszeli tartózkodásának, jobban mondva száműzetésének korszakát szerzőnk hűen írja meg s itt látszik, hogy Marx individuális fejlődését hogyan viszi be a társadalomról alkotott felfogásába. Érdekes, hogy Marx a *zsidó kérdésben* nem tud önálló felfogáshoz jutni. A zsidó emancipáció volt akkor napirenden s Marx a vallások egyetemes lebecsülésével, fanatikus türelmetlenséggel szól az ügyről s magánügynek mondja a vallást. Egyébként az az álláspontja, hogy a zsidóvallás alapelve az önzés. Az utilizmus, a haszon legfelsőbb elve a zsidóságnak. Elvük, istenük az egoizmus, vallásos alakban. Az istene a pénz s minden cserebere nála. Így tombol a zsidóság ellen, csak hogy ő általánosítja a zsidóságot amennyiben az egész keresztény világot belefoglalja. S amikor így kikel a pénznek mételeyező hatása ellen, akkor a gazdasági materializmus hirdetőjévé válik,

mert csak a történelmi materializmus az igazság. Ez az ellentmondás az, ami a „szalon szocialisták“ számát szaporítja, mert hiszen a pénz a gazdasági élet s olyan sokan vannak, kik más hatalmat nem ismernek el.

*

A Párisban töltött esztendő volt Marx virágkora. Ott készen kapta a világfelforgató és világboldogító eszmét s csak bizonyos kritikai kiválgatás kellett hozzá. Itt találkozik Heinével. Itt fejlődik ki benne a nagy, egyetemes társadalmi forradalom eszméje, amelynek cselekvője lesz a németiség.

Ez Marx forradalmi korszaka s itt dolgozza ki „nemzetközi szocializmusának“ alapfogatait. Marx szocializmusa azonban a 48 előtti szocializmusban gyökerezik, mert hiszen a francia forradalmi szellem produkálta a társadalombontás mesterségét s ez a szülőanyja a XIX. század szocializmusának, de a kommunizmusnak is. Ennek hatása alatt lép be a „Bund der Communisten“-be, amely megbizta őt és Engelist a „Das kommunistische Manifest“ szerkesztésével.

*

A „Saisons“ néven ismert titkos egyesület jelentő részének feltárása után a szerző a kommunista manifestumot bírálja, s megtalálja benne Marx felemás írói egyenlőségét.

Ez a manifestum az, amelyet Engels „történelmi materializmus“-ként s új felfogás gyanánt ismertet. Ennek rövid tartalma a következő:

1. Minden eddigi társadalomnak története nem egyéb, mint osztályharcok története.

2. A világtörténelem lényegében véve gazdasági termelési folyamata s minden egyéb reflexe a termelési foganatnak.

Ezen elvet vizsgálja Palágyi Menyhért s megállapítja tudományos értékét, amelyek ebben lehetne összefoglalni: jelszó, amelynek tudományos tartalma nincs, de amelyvel az alantas hajlandóságú tömegeket meg lehet nyerni.

Mert a manifestumban a lelketlen materialista életfelfogást veti szemére a „burzsoázia“-nak ezen szavakkal:

„Mindenütt, a hol a bourgeoisie uralomra jutott, szétrombolta a feudális, patriarchális, idylli viszonyokat. Ez az osztály kiméleltenül széttepte ama tarka feudális kötelékeket, melyek az embert természetesen fölébvalóhoz fűzték s nem hagyott meg más köteléket ember és ember között, mint a eszapasz érdekot, az érzéztelen „kézpénzfizetés“ elvét. A valóságos rajongásnak szent elragadtatásait, a lovagi lelkesedést, a nyárs-polgári érzelmességet mind belefullasztotta önző számításainak jég-hideg vizébe. Az emberi méltóságot csereértékké változtatta és számtalan szerződéses, becsülettel szerzett szabadság helyébe az egyetlen lelkiismeretlen kereskedelmi szabadságot tette. Más szavakkal, a valóságos és politikai illúziókkal fátyolozott kizsákmányolást a nyílt, a szemérmetlen, az egyenes és rideg kizsákmányolással helyettesítette. — A bourgeoisie minden hivatást, melyhez az előtti hódolattal, kegyes félelemmel tekintett föl az ember, szent nimbusától megfosztotta. Az orvost, a jogászt, a papot, a költőt, a tudomány emberét fizetett bér munkásaival alacsonyította le.“

(Das Kommunistische Manifest. 7. kiad. Berlin, 1906. pag. 25.)

Ime, ez Marx-nak a „bourgeoisie“ ellen emelt nagy vádja, melyet hívei, a munkások százezrei, mindennap, mint valamely zsoldárt, ima gyanánt morzsolgatnak.

Tehát Marx ugyanazt a gondolkozásmódot állítja pellengérré, amelynek ő maga az apostola. Ez a legrikítóbb ellentmondás, melybe a „történelmi materializmus“ keveredett. Azt jelenti, hogy ő maga is burzsoa volt s egy ízben ki is fejezte ezt ezen szavaival: „En magam nem vagyok Marxista“. S mily különös látvány, a „történelmi materializmus“ tanítója egyszerre, mint hiperidealista áll előttünk, s tisztára antimarxista. Ez az a kép, amelyet a szerző Marxról találóan fest.

*

A marxizmus e találó kritikája után, amely halálos rést nyit a különben is öreg Marx-pályának, szerző sejteti az igazi szocializmust is e forradalmi forró lelki irrsban. A *nemzeti gondolat* az, amelynek tartalmát kell adni a szocializmusnak, mert csak úgy szolgálhatjuk az emberiség ügyét, ha a *nemzeti* eszményeket megvalósítjuk. Ez a gondolat, amelynek első propagálója *Palágyi Menyhért*, telíti meg a könyv finom logikájú sorait, s tette képessé arra, hogy megharcoljon s leszállítsa értékére a marxizmust.

A könyv, amelyről sok szó fog esni a tudományos vitákban s a parlament snifabétéinak új világokat nyit majd meg, a Magyar Társadalomtudományi Szemle kiadásában jelent meg. Kivánatos volna, hogy hozzáférhetőbb legyen s könyvtári uton is megkaphassák az érdeklődők. Szintiszta logikája, a tudásnak mindenki számára élvezhető előadása a könyvet becsessé, értékesé s mindenképp valóban nemzeti eszménynyé teszik. E könyvvel a tudós szerző oda emelkedett a magyar tudományos életben is, ahol már évek óta áll — Németországban, a legnagyobb magyar gondolkozóvá.

FŐVÁROS.

A légszeszgyár ajánlata. Az illetékes ügyosztályok már elkészítették a légszeszgyár újabb ajánlatának tartalmában biztosított jövedelemre vonatkozó számításokat. Ezek szerint a főváros már az első évben másfél millió korona, a negyvenedikben közel négy millió részesedést kapna. A közönségnek nyújtott előnyök is az első évben nyolcszáz ezer koronát tennének ki, amely összeg évről-évre emelkednék. Ujabbban egy francia társaság is tett ajánlatot a fővárosnak a légszeszgyárra, de ez egy kissé kalendos izű tervezettel áll elő. — Értésteülésünk szerint a főváros legközelebb dönt az ajánlatok sorsa fölött.

Színház és Művészet.

Vidéki színészet. Szabadka. Dr. Farkas Ferenc szabadkai színtársulata a múlt héten ismét tanujelét adta annak, hogy derék gárdaja méltán rászolgál az eddig élvezett elismerésre, mert náluk minden színpadkerülő darab a legfényesebb sikert aratja. A múlt heti műsorból „Bocaccio“ emelendő ki, mely oly elő-

adásban került színre, ami a fővárosban is ritkaságszámba menne. — Az előadás csillaga *F. Szolontai Ferike* volt, ki úgy lebilincselő játékkal, rutinrozott hangjával méltón megérdemelte a kapott ovációt. — Művészi munkát végzett: Halász Ilonka, Honti Elma, Rónai Hermin, Kozma István, Szigethi Andor. Szombaton és Vasárnap *Peihes Imre* művészi vendégjátékában gyönyörködtek a szabadkaiak. Pethes Hamlethben és a Makrancos hőgýben lépett fel. S a már megszokott művésziességgel játszott mindkét szerepét. Méltó partnerei Hadrik Anna, Markovics Margit, Halász Ilonka, Herczeg Jenő és Gerő Zsiga voltak.

Az anyatejtől

elválasztott gyermekek gyorsan kóvrednek, erősekké és rózsás színűekké válnak, ha a tápláló SCOTT-féle Emulsiót szedik.

A gyermekek szeretik és könnyen emészt a

A Scott-féle Emulsiót.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

Orvosok és bábák az az egész föld kerekéségén állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót, mert ismerik azokat a kiváló eredményeket, a melyek a SCOTT-féle Emulsió nyomán keletkeznek.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fill

Kapható minden gyógyszertárban

Képek a puttonból.

E putten nem más, mint maga a föld. Ezer éj átka, amely tesztet őlt . . .

Válás.

Emberöltök tragédiájának végakkordja hangzott el a szegedi törvényszéken. Fekete hajú, fekete szemű gyönyörű asszony, Kollás Sándorné, meg egy épézésű, talpig becsületes ember, az ura, állt a bírák előtt. Nehezen várták ezt a napot s hogy eljött, nehéz szívvel vették. Választják őket. A bírák formálisan el is választották a házaspárt.

És ekkor megszólalt az ember: — Szeretem a feleségem, talán jobban, mint valaha . . . Ő akarta így, hát én félre állok, csak egyet kérek tőle. Adjon egy fényképet. Hadd lássam mindig magam előtt. Hadd legyen, kinek elsirjam pirulás nélkül, ha majd fáj valami . . .

Remegett a hangja, el is csuklott amíg beszélt. Talán könnyes is volt a szeme.

— Igérem — mondta az asszony. Aztán elváltak. Az asszony jobbra ment s azt gondolta, hogy az ember meg balra, de csalódott. Alig ért haza s máris látogatást kapott. Az ügyvédje, meg a volt férje.

Megdöbbsent az asszony. Mit akarhat még tőlem? — gondolta félve. De megszólalt az ember:

— . . . Bucsuzni jöttem! — s olyan busan, fájón nézte a fekete asszonyt, akitől már csak bucsuzni van joga. Olyan szomorúan fenséges volt ez a pillanat.

A búszke asszony felállt. Odanyújtotta az embernek a kezét s hogy az lehajolt, hogy utoljára megcsókolja, reá esett egy könnye.

Elfordult a búszke, síró asszony. Mire ért vett magán, már egyedül volt. Sic fuit.

HIREK.

Közhuszár lett a snájdig kapitányból.

A temetőben, hol élt temetnek. Új sírt ástak, kopár, virágtalant. És a halottról minden diszt letéptek, Bűnügyé lett a hetyke kis kaland. Közhuszár lett a snájdig kapitányból, Derékon tört egy kard s egy carriér. Tanulság: a lediszseb marsallbot is, Ha rossz kezekbe jut, csak ennyit ér.

Szanin.

(A „Meteor“-ban két ur beszélget.)

— Meg van mentve a hon . . .
— Ugyan ne mondja. Ha szabad kérdeznem, mi által?
— Szerencsétlen, hát nem tudja, hogy Szanint elkobozták.

— Mboh! És aztán?
— Semmi aztán. Szanint elkobozták, meg van mentve a haza, nincs többé fogfájás; nincs többé kopasz fej; nincsenek többé almatlan éjszakák; nincs többé elgyengült férfi erő; nincsenek auto- és villamos karambolok; nincsen szerb mozgósítás; nincs fájdalom, nincs bánat; de van szent erkölcs, van leves; és van Hóten Cacao — a Szanint elkobozták.

— Barátom, maga agylágyulásba esett. Hogy beszélhet — így?

— Hogy!? Kmetty és Doleschall álláspontjára helyezkedek . . .

— Igen!? No akkor mindent el kell kobozni, ami az életnek jele. El kell kobozni a csillagokat, mert kisült rólok, hogy a Mózes genezisést cáfolva, a keresztény világnézetnek ellene vallanak; el kell kobozni a Bibliát, mert furesa, sőt pikáns kitételeket tartalmaz; el kell kobozni Schakespeareat, mert egyes részletei „pornografikusak“; el kell kobozni a garni szállodákat, mert ott a jó erkölcs ellen vétének; el kell kobozni . . .

— Uram, uram . . .

— Nekem ugyan beszélhet, el kell kobozni az éjszakát, mert az embereknek furesa gondolatai támadnak.

— De hát miért?

— Mert földolog az erkölcs és az inkvizíció . . .

Kité.

A nevelő. Három évvel ezelőtt Budapesten egy reklámvállalat indult. Hartmann Elek nevű fiatalember alapította — pénz nélkül. A reklámvállalat eszméje életrevaló volt. A tervnek sok pártfogója akadt. Nemsokára együtt volt tizenkétezer korona és . . . és Hartmann a tizenkétezer koronát elikkasztva, Amerikába szökött. — A közelmúltban Szered községben Márkus Lajos föld-birtokos gyermekeinek nevelője: Gelléri Ignác, minden előzetes ok, minden kimutatható motívum nélkül, öngyilkos lett. Meghalt. Gelléri eltemették. Sir kövére rávésették: *Gelléri Ignácnak a legbecsületesebb nevelőnek, a Márkus család.* — Pár nap múltán, a megsíratott, a becsületes nevelőről kisült, hogy ő még sem volt a világ legbecsületesebb embere, mert azonos Hartmann Elek sikkasztóval. Pont! A becsületes nevelő sirját fel fogják dugni, a sírfeliratot el fogják tüntetni és *Gelléri Ignácot* el fogják temetni *az igazi nevében*, mert a törvény, a holt betűk ezt így kívánják.

A nők barátja. A Sepsiszentgyörgyön megjelenő Székely Nép március 2-iki számában Székely György, aki Brassó vármegye főispánja volt s aki a megyei „független“ pártban vezérszerepet játszik, cikket írt, melyben a sepsiszentgyörgyi méntelep felhasználásáról elmélkedik. Ebben a cikkben többek között a következőket írja: „Sepsiszentgyörgynek legnagyobb szüksége lenne katonaságra. Régen is volt. A katonaság nagy jövedelmet biztosít a városnak és az alap jövedelmezőségét is biztosítja. A társadalmi életet élénkíti és a végén is, hol majdnem 1000 női munkást foglalkoztat a két nagy gyár, ezen munkások érdekei is figyelembe lenne véve. Egy század huszárnak elég lenne a laktanya. A 2-ik huszárezrednek egy százada két községben van je

leneg elhelyezve. Ezen állapot szabályellenes lévén, úgy hiszem, ha a megye képviselői erélyesen fellépnek, ezt a század huszárát meg lehetne kapni. Ha huszár nem is lehet szerezni jó lenne a baka is"

Mulatság vége. Hármán valának együtt. Lebecki Mihály, Greier Kálmán és Soltész János. Mindannyian jó cimborák. És mint ilyenek tegnap este a Király-utca egyik korezmájába tértek be. Idogatták a hegy levét. Éjfél felé mind a hárman berugtak. Felébredt bennük a legényvirtus és miután verekedésre alkalmas médiumot nem találtak, egymásnak estek, kikerült a bicska s egymást több helyen megszurkálták. A verekedésnek az előhívott rendőr vetett véget, aki a díszes társaságot előállította.

Verekedés. A vasárnapi pálinkázásnak meg van a maga „eredménye.“ Kiss András, Kovács Mihálylyal a Klauzál-téren valami felett összevesztett s mint ilyenkor szokás, össze is verekedtek. A verekedésben mind a ketten több helyen megsérültek. A verekedőket előállították.

Vigyázatlan kocsis. Tegnap délután a Röck-Szilárd-utcában egy magánfogat Kleinmann Jenő tanulóét elfűtötte. Szerencsére kisebb horzsoláson kívül más baj nem történt. A vigyázatlan kocsis ellen az eljárást megindították.

Felhívjuk az olvasó közönség figyelmét Guttermúth János hirdetésére.

Peterdi Andor új könyve. Az irodalmi barátoknak a husvét kellemes meglepetést fog hozni. Ekkor jelenik meg *Peterdi Andor* ismert jeles poétánk „A mélységből“ című verskötete, melynek minden egyes költeménye egy-egy irodalmi remekmű.

Sztrájkok. A férfiszabó-munkások sztrájkja ma kezdődik. A munkások újabb 15 százalék béremelést követeltek, de ezt a mesterek elutasították. Hir szerint a mesterek kitűnően vannak szervezve. — A fuvarosmunkások is sztrájkolni készülnek, mert a munkaadók közvetítőt állítottak fel. — A szobafestő- és mázoló munkások azt hirdetik, hogy mestereik ki akarják őket zárni. Ezzel szemben a mesterek kijelentik, hogy a kizárás eszköz ágában sincs, ők csak nem kötnek többé kollektív szerződést a munkásokkal.

Dr. König Jzso

Villanygyógyító- és Röntgen-intézet.

Elektromágneses gyógyítás

magas feszültségű áram, kék fénykezelés, villamos fényfűrdők és az összes egyéb villamos gyógy módok

BUDAPEST, IV., Károly-körút 24. 1/1. Lift.

Telefonszám 102-39.

Bevált gyógy mód minden idült bajnál.

Uj FINSÉN-féle ivlámpafűrdők

sikerrel alkalmazva szivbajok, véredényelmeszesedés, szívszorongási rohamok, szivizombajok és ideges szivbaj ellen.

Rendelés délelőtt 8-11-ig, délután 2-6-ig. Kívánatra prospektus

KÖZGAZDASÁG.

A kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság a héten tartotta közgyűlését Zeolnay Miklós elnöklésével. A múlt évi mérleg 332.125 korona 39 fillér tiszta nyereséggel zárult. Osztalék részvényenként 10 korona, ami 5 százaléknak felel meg. A közgyűlés Fejérváry Imre bárót és Lévai Adolfit, a forgalmi bank részvénytársaság vezérigazgatóját az igazgatóság tagjaivá választotta meg.

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank csütörtökön tartotta Beck Miksa elnöklésével harminckilencedik rendes évi közgyűlését, melyre 35 részvényes 17.613 drb. részvényt tett le. Az igazgatóság jelentése szerint: A leszámitolt belső váltók összege elérte a 327 milliót, míg a külföldi váltók forgalma a tavalyi keretekben mozgott. A váltótárca állománya az év végével 47 millió korona volt és 7 és fél millió koronával haladta meg az előző év állományát. Az értékpapír-tárca a záloglevelek külön biztosítására rendelt alapon és a záloglevél készleten kívül mintegy 7 és fél millió koronát tett ki, s így az előző évhez képest 2 millióval emelkedett. A lombardállomány ezidőszerint 36 millió korona s így az előző évhez képest 2 millióval csökkent. A betétállomány évről-évre tetemesen emelkedik, az idei emelkedés 11 milliót tesz ki, mely összeg nagysága takarékbetét. A betétállomány az utolsó öt esztendőben összesen 37 millióval emelkedett s ezidőszerint eléri a 112 milliót. A főkösztyályok fokozatosan fejlődnek s idei eredményük kedvezőbb a korábbi év eredményénél. A jelzálogosztály 9 és fél millió törlesztéses kölcsönt folyósított s a kölcsönök alapján kibocsátott záloglevelek majdnem kizárólagosan a hazai klientéla körében helyeztetek el. A jelzálogkölcsön-állomány ezidőszerint 42 millió korona s az elmúlt esztendő eredménye lényegesen meghaladja a

korábbi évek nyereségét. A közgyűlés a jelentés tudomásvétele és a mérleg megállapítása után megadta a fölmentéseket és az igazgatóság indítványa szerint a 3.885.226 korona 35 fillér tiszta nyereségből 2.800.000 koronát 7 százalékos osztalék fizetésére, 150.000 koronát a tartalékalap javadalmazására és 102.181 korona 16 fillért az igazgatóság alapszabályszerű jutalékára és 20.000 koronát a bank alkalmazottainak nyugdíjalapjára fordított és elhatározta a fennmaradó 312.745 korona 19 fillérnek új számlára leendő elővitelét. Ezek szerint a 39. sz. részvényeszelvény 28 koronával (7 százalék) a mai naptól kezdve beváltható. Az alapszabályoknak az igazgatóság indítványa értelmében történt jelentéktelen megváltoztatása után a Renner Gusztáv elhalálozásával megüresedett felügyelő-bizottsági tagságra Kelemen Sándor választatot meg. Végül Gál Károly részvényes meleg szavakban mondott köszönetet az igazgatóságnak a körültekintő buzgó vezetésért, mire a közgyűlés véget ért.

Első budapesti kenyérgyár r. t. alakult 500.000 kor. alaptőkével. Az alapítók között a társadalom legelőkelőbb nevű férfait látjuk. A társaság célja a fővárost egészséges, jó és olcsó kenyérral ellátni.

A magyar pénzüintézetek közp. hitelbankja r. t. 305.146 kor. nyereséggel zárta mérlegét. Osztalékul 40 koronát fog fizetni.

A Magyar Földhitelintézet tiszta nyeresége 13 kor. volt a múlt évben.

A forgalmi bank r. t. 1908. évi mérlege 195.580 korona tiszta nyereséggel zárult.

Közgyűlések: 13-án Schlick-gyár V. Fűrdő-utca 8. — 14-én Első leánykőházasító egyesület VI. Teréz-körút 40. — 16-án Magyar Jelzálog-Hitelbank V. Nádor-u. 7. — 19-én Magyar agrár- és járadékbank V. Erzsébet-tér 9. — 19-én Magyar általános hitelbank V. Nádor-u. 12. — 21-én Magy. pénzüintézetek közp. hitelbankja. V. Arany János-utca 24.

A Budapesti Hitelintézet r. t. vasárnap délelőtt tartotta dr. Kovács Gyula elnöklésével évi rendes közgyűlését. A közgyűlés hozzájárult az igazgatóság javaslataihoz és új igazgatókú megválasztotta: Fényes Dezső felső keresk. iskola tulajdonost, Kovács Antal ny. kuriai bírót, Kleia Lipót szállítmányozót, Nobel Károly vállalkozót, dr. Politzer Gusztávot, Roth Vilmos nagykereskedőt, dr. Weisz Lajos ügyvédet és dr. Szűcs Ernő ügyvédet (vezérigazgató), a felügyelő-bizottság tagjaul Faiszl Ferencet, Szűcs Richárdot és Pajor Mátyást. Az igazgatóság máris biztosította az intézet részére egy külföldi pénzesoport anyagi támogatását.

A Sportsmann Zsebnaptár, mely a trainingben levő lovak névjegyzékén kívül tartalmazni fogja a monarchia összes nagy versenyekre kötelezett lovak névsorát is, ezen a héten hagyja el a *Sportélet* nyomdáját.

A gyógyászat hihetetlen módon haladt a legutolsó évtizedekben. Így pl. ma a régi, kitűnő háziszser, a csukamájolaj is új formában kapható, mely nem csak hátrányaitól visszatetsző szagától és ízétől mentes, hanem feltétlenül könnyen emészthető állapotban nyújtja, ami hatásának erejét növeli. És ez a „*Scott-féle Emulsió*“, melyet minden gyógy-szertárban árúsítanak.

Szivbajok és véredényelmeszesedés ellen Finsen-féle ivlámpafűrdőket alkalmaz dr. Hönig Izsó villanygyógyító intézetében (Budapest, IV., Károly-körút 24.) Ezt az eljárást a koppenhágai Finsen intézetben több mint ezer szivbetegnél sikerrel alkalmazták, hazánkban először dr. Hönig próbálta ki és a javult és gyógyult betegek egész sora igazolja ezen kényelmes és fájdalommentes gyógyeljárás sikerét szivbillentyűbajok, szrvizommegbetegedés, véredényelmeszesedés ideges szivbaj és szívszorongási rohamok (asthma, angina pectoris) esetében.

Gazdasági Futár címen ma indult meg *Forgách Antal* felelős szerkesztésében havonként kétszer megjelenő gazdasági szaklap. A szakavatottan szerkesztett folyóirat méltán számíthat a gazdaközönség pártfogására, mert egy jelszót hirdet: Mindent a gazdaközönségért. Ezen tiszteletre méltó jelszó mellett, a Gazdasági Futárnak még az az előnye, hogy gazdasági és más gazdasági állásokat teljesen díjtalanul közvetít.

FOGAK

szájpadlás és gyökéreltávolítás nélkül 4 koronától fűlőbb. 10 évi jótállással. Az általunk készített és a párisi fogorvosi Akadémia jóváhagyásán az aranyérem és díszkereszttel, a pécsi kiállításán ez ezüstéremmel kitüntetett fogak ráadásra kitűnően használhatók, könnyen megszokhatók, a beszédben semmiféle zavart nem okoznak, szagot, ízt nem kapnak, a szájból ki nem vehetők, a valódi fogakat teljesen pótolják. Továbbá aranyhítek és koronák egyedül speciálisan készíthők.

Grossmann Simon Dr. Iles Márton
technikai főnök rend. fogorv.

Budapest, Erzsébet-körút 50. I. em. II. Royal-szállóval szemben.

Óvás! Kértek a pontos címre ügyelni, mert téveszméségünkben egy hasonló nevű cég létezik, mellyel nem vagyunk azonosak. Ezen cég a Grossmann nevet egy hordártól bérelte, hogy használata által a régi jó hírnevű intézetünket kereső közönséget félrevezesse. Tehát figyelni a házszámra és emeletre.

Fogorvosi intézet. Rendelés egész napon át este 8 óráig Vasár- és ünnepnapokon is. Szakorvosi rendelés fog- és szájbeteglek részére. Fogtömések a legmodernebb kezeléssel. Speciális fájdalommentes fogtömések. Régi, rossz fogorok átalakítása megvárható.

Vidékiek 12 óra alatt kielégíttetnek.
Még részelt árak - Feltételek és
Telefon 83-50.

Kiadja:
A „Napló“-ujtségvállalata.
Igazgató: Erdész Zsigmond.

LÓWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb remek kivitelű sirkövek rendkívül nagy választékban kaphatók. Minden e szakmába végző munkák temetői, javítások vének és aranyozások jutányosan és lelkiismeretesen készülnek.

Budapest, II. kerület, Fő-utca 28. szám. (Pálffy-tér mellett) saját házában.

MIT IGYUNK? Igyünk mohai Igyünk mohai Igyünk mohai Igyünk mohai

ÁGNES- forrást, ha gyomor-, bél-, és legesőhuruttól szabadulni akarunk. forrást, ha a yesebajt gyógyítani akarjuk. forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok álnak be. forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványvíz feltétlenül tiszta, kellemes és olcsó saványvíz; dús szénavsartalmánál fogva nemcsak biztos évszer fertőző elemek ellen, hanem a bence foglalt gyögyóknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légeső-, és húgyvezeteli betegségeknek. 26 év óta behizonyosodott, hogy még rugályos betegségekkel is, mint typhus, cholera, megkíméltek azok, a kik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes Ágnes-vízzel ittek. Legjelesebb orvosi szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismertető füzetében olvasható. Hátartások számára másféliteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval feltöltött vízénél, sőt a szódavízénél is elősőbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legesélyesebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lakatok szarvosítotték, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzeté ingyen kapható. — A forrásközelég. — Kapható minden búzterületben és olcsórujú vendéglőben.

Kedvelt borvíz!

SPORT.**Lóverseny.**

A Lincolnshire handicapban Succour és Arramore 7:1 favoritok. Az utóbb említett ló tulajdonosa Mr. Sol. Joel, aki a Lincolnshire-nek egy nagy esélyű francia kandidátusát, Monitort megvette Ephrussi párisi bankártól. Mr. Joel úgy látszik minden áron meg akarja nyerni ezt a nagy handicapot és nem riad vissza a legnagyobb áldozattól sem. Erre vall Monitor megvásárlása is. Ugyanis ugy Francia-, mint Angolországban a rossz időjárás folytán minden trénernél szünetelt a munka, csupán csak Ephrussi bankár compignei roppant költséggel megépített fedett pályáján, ahol Monitort is idomították haladhatott zavartalanul előre a tréning. Monitor tehát, mint a Lincolnshire-nek legfittebb lova fog a starthoz állani. Ez a körülmény indította arra Mr. Joelt, hogy az eminens sanszu Monitort, lefogadott lovának Arramore-nak legveszedelmesebb ellenfelét Ephrussitól megvásárolja. Arramore-nak még nincs lovása, Monitort pedig előreláthatólag G. Stern, a francia champion vagy a nálunk is jól ismert R. Huxtable fogja lovagolni.

A fogadási piacon csak annyi változás történt, hogy Formidablet és Armand 4:1 egyformán favoritok a Rákosira. A nagy alagira Gara már csak 2¹/₂:1 kapható. Rentiert fogadásokban erősen támogatja a közönség a Przedswitben. *Tábornok* a tataiak tippje a Przedswitire.

A Geiszt-istálló Przedswit candidatusát Walkington fogja vezényelni a Przedswitben.

F. Baker, a Webb-istálló új zsekéje 44 kg-mal tud lovagolni.

Kávéházak és Vendéglősök figyelmébe.

Prenner József — mű- és épület-lakatos —
Budapest, VIII., Üllői-ut 58. sz.
(Futó-utca sarok.)

Készít: lépcső- és erkély-korlátokat, kapukat, sárkerítéseket. Kovácsolt vasszerkezeteket. — Tűzhelyek minden nagyságban állandóan raktáron vannak. Telefon 59-94

Geiringer Arnold
műszaki ezimfestő

Budapest, VII., Dohány-u. 78.

Speczialista üvegtáblákban.

Készít czégtáblákat fára, bádogra és viaszvásznonra, a mai kornak megfelelő ízletes kivitelben, jutányos árak mellett.

Stiller József

Budapest, VII., Nagydíófa-utca 22.

Gs. és kir. szab. jég szekrénygyáros

Raktáron tart és jutányos áron elad mindennemű hus- és éték-hűtőt. Szab. sörkimérőkészüléket, borkimérőasztalt, fagyalt-tartályt és fagyasztó-gépet.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

!!! Cégemre tessék ügyelni !!!

— Gyáram 1873. év óta áll fen. —

Természetes forró-meleg kénos forrástó

a Thermál-szálloda földszintjén, iszapborogatások, kő- és kádfürdők a Nagyszálló földszintjén. Gondos pensio. A téli fürdővádra vonatkozó felvilágosítás végett forduljon a budai Szent Lukács-fürdő igazgatóságához.

Kristály-

forrás-ásványvíz étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz.

LENGYEL GÉZA

fényképészeti műterme

Szabadka Kossuth Lajos-utca 21. szám

Magánkutatásokat,

megfigyeléseket, nyomozásokat, házassági valamint kényes családi ügyekben is legdiskrétebben legpontosabban és legjutányosabban teljesít

Szita Flórián

irodája

Budapest, VII.,
Hársfa-utca 18.

Grünwald József kárpitos és díszítő
VII., Vörösmarty-utca 4.

Készít mindenféle napellenző ponyvákat kávéházak, vendéglők, szállodák és üzletek valamint villák részére. 30 éves gyakorlat. A legtöbb Budapesten és az országban használatban levő napellenző ponyvák készítője.

Gyerünk a „**Gambrinus**” átterembe
Erzsébet-körút és Wesselényi-utca sarok. — Az előkelő közönség találkozó helye.
Naponta nagy katonazene.
Hetenként háromszor a budapesti 1. honvéd gyalogezred zenekara játszik, dezséri **Bachó István** karnagy vezetésével.
Elsőrendű étterem. Kétféle konyha. Pompás italok.

Medek R. TELEFON 55-47.
VII., Rottenbiller-ut. 19.
Fényképek, aquarellek, platinotípiák minden modern kivitelben.
Photograph TELEFON 55-47.

BÖR és talp, legjobb gyártmányok
cipőtelsőrészek
saját készítmény, óriási választékban, daczára a nagy drágulásnak, rendkívül olcsó árban kaphatók.
Gyöngy Sándor bőrgyári raktárában
BUDAPEST, III., Tavasz-utca 1. szám.
Elsmerő oklevéllel kitüntetve 1904-ben.
Képes árjegyzék ingyen

Fogak

és fogsorokat szájpadiás nélkül a természetes fogaktól meg nem különböztethető és rágásra kitűnő 10 évi szavatosság mellett készít

Guttermuth János

mű-fog spezialista

BUDAPEST, VII. Baross-tér 20. I. Jobbra 3.

Kérem a névre és az ajtószámra figyelni, mert ketten vagyunk e házban. — Érkezés-kor kérem a kapu alatti táblán levő 3-as számú gombot megnyomni, hogy az érkezők sorrendje betartassék. Telefon 159-63.

BODOR IMRE fényképészeti műintézet.

BUDAPEST, KIRÁLY-UTCZA 84. szám.

Fényképek 12 vizit fénykép 1 forint.
12 kabinet „ 2-90 kr.

Bériefényképek 10 perc alatt készülnek.

Művészies kivitelben!

Jászapáti **Kaszás Lajos**

ETTERME Budapest, VII., Rákóczi-ut 46.

A fővárosi és vidéki közönség kedvenc találkozóhelye. Pompás magyar konyha, saját termései — balatonvidéki borok, figyelmes kiszolgálás.

Halló! Ujjonnan megnyitott a

TISZA SZÁLLÓ

uj bérlők által.

Budapest, VI., Révay-utca 24.

Hatvan szoba, villanyvilágítás, rézággyakkal. Hónapos és naposszobák 1 irtól feljebb kaphatók. Fürdő a házban. Nyilvános telefon állomás.

TELEFON 107-00.

Gyógyforrás-szálloda

Budán, a Lukácsfürdővel szemben.

Putzer György nagyétterme
V., Váci-körút 14.

Minden este elsőrendű cigányzenekar

Hirdetéseket,

hirdetés- és előfizető-gyűjtőket és

lapelárusítókat felvesz

a **NAPLO** kiadóhivatala

Budapest, VII., Dohány-u. 88.

Mindenki,

aki olcsón, jó ruhát akar vásárolni, ajánlatos tudni, hogy divatszertű, jó szabású és kitűnő kivitelű férfi-, fiu- és gyermekruhák a legjobb körökben elismert. ::

KELLER B. LIPÓT UTÓDA

HELLER JAKAB

férfiszabó-mester, Budapest, VII., Rákóczi-ut 13. sz. a.
lévő férfi ruha-üzletében kaphatók.

Ugyanitt

angol és francia, valamint bel-földi divatszövetekben dus választék.

Külön mérték osztály.